HALMASHAURI YA WILAYA YA KILWA

MPANGO WA USIMAMIZI SHIRIKISHI WA MSITU WA <JINA LA KIJIJI>

MPANGO HUU UMEANDALIWA NA SERIKALI YA KIJIJI CHA <JINA LA KIJIJI>

TAREHE <TAREHE IMEALIZWA>

YALIYOMO

1: UTANGULIZI 3
1.1 Umiliki wa msitu 3
1.2 Lengo kuu la ya Mpango wa Usimamizi 3
1.3 Madhumuni 3
1.4 Mfumo wa Usimamizi 3
1.5 Muda 3
2: HISTORIA FUPI YA MPANGO KAZI 4
2.1 Jamii 4
2.1.1 Hali ya Kiuchumi na Kijamii 4
2.2 Maelezo kuhusu Msitu 4
2.2.1 Mahali ulipo Msitu na Ukubwa Wake 4
2.2.2 Vyanzo vya Maji 5
2.2.3 Hali ya Udongo 5
2.2.4 Uoto wa Asili na Mazingira. 5
2.2.5 Jamii za Miti ya Mbao 5
2.2.6 Mazao Yasiyotimbao 5
2.2.7 Wanyama Pori na Jamii za Mimea 5
2.3 Maeneo Madogo ya Usimamizi. 5
2.4 Matumizi ya Msitu 6
2.4.1 Mambo ya Asili & Haki za Kijadi 6
2.4.2 Historia ya Nyuma 6
2.4.3 Matumizi ya Sasa 6
3: MWONGOZO WA MATUMIZI YA MAZAO YA MISITU. 7
3.1 Matumizi ya Msingi 7
3.2 Matumizi Huru ya Msitu 7
3.3 Shughuli katika Misitu Zitakazotozwa Ushuru 7
3.4 Mazao Yanayohitaji Vibali vya Uvunaji 7
3.4.1 Utaratibu wa Kupata Leseni ya Uvunaji Miti ya Mbao. 8
3.4.2 Mazao Mengine ya Misitu Yatakayokatiwa Leseni 8
3.5 Matumizi Yasiyoruhusiwa ndani ya Msitu 8
4: HAKI, MANUFAA NA MAJUKUMU YA WADAU 9
4.1 Kijiji 9
4.1.1 Haki 9
4.1.2 Manufaa 9
4.1.3 Majukumu ya Serikali ya Kijiji 9
4.1.4 Majukumu ya Kamati ya Maliasili 9
4.1.5 Majukumu ya Wanakijiji 10
4.2 Halmashauri ya Wilaya 10
4.2.1 Haki 10
4.2.2 Manufaa 10
4.2.3 Majukumu 11

4.3 Serikali Kuu 11

4.3.1 Manufaa 11

5: SHUGHULI ZA KUENDELEZA NA KUTUNZA MSITU 12

5.1 Mikakati ya Jumla ya Kuendeleza Msitu 12

5.2 Ulinzi wa Msitu 12

5.2.1 Ushirikishwaji wa Jamii katika Ulinzi wa Msitu 12

5.2.2 Walinzi wa Doria 12

5.3 Kusafisha Mpaka na Barabara za Moto 12

6: MAPATO NA USIMAMIZI WA MAZAO YA MSITU 14

6.1 Vyanzo vya Mapato 14

6.2 Mgawanyo wa Mapato kwa Wadau 14

6.3 Matumizi ya Mapato 14

6.4 Ukusanyaji na Utunzaji wa Fedha 14

6.4.1 Vitabu Muhimu vya Kutunza Kumbukumbu Vinavyotakiwa 15

6.4.2 Taarifa ya Mapato na Matumizi 15

6.4.3 Kuwajibishwa 15

7: UFUATILIAJI NA TATHIMINI 16

7.1 Ufuatiliaji 16

7.2 Tathimini ya Kati na ya Mwisho 16

KIAMBATISHO A : RAMANI ZA KIJIJI NA MSITU 17

Ramani inayoonyesha Mipaka ya Kijiji 17

Ramani Awali inayoonyesha Matumizi ya Ardhi ya Kijiji 17

Ramani inayoonyesha Mipaka ya Msitu wa Kijiji 17

Ramani Shirikishi ya Msitu wa Kijiji 18

KIAMBATISHO B : MPANGO WA UTEKELEZAJI 18

Kazi za Kila Mwaka 18

Kazi za Mwaka wa Kwanza 18

Kazi za Mwaka wa Pili 18

Kazi za Mwaka wa Tatu 18

Kazi za Mwaka wa Nne 18

Kazi za Mwaka wa Tano 18

KIAMBATISHO C : VIWANGO VYA USHURU 18

SURA YA KWANZA

1: UTANGULIZI

Sera ya Taifa ya Misitu ya mwaka 1998 inatoa kipaumbele kwa jamii kushirikishwa katika usimamizi wa misitu. Pia sera inasisitiza mchango wa sekta ya misitu katika kukuza kipato cha jamii ili kupunguza umasikini. Mwaka 2002 serikali ya Tanzania ilipitisha sheria mpya ya misitu ambayo inaipa mamlaka jamii zinazoishi kandokando ya misitu kusimamia misitu yao. <Jina la Kijiji> kimeandaa mwongozo wa matumizi endelevu wa Msitu wa Kijiji. Matumizi haya yameainishwa katika mpango kazi huu.

Mpango huu ni mwongozo wa shughuli zote zitakazofanyika katika kipindi cha kutumika kwa mpango na shughuli hizo zimefafanuliwa na kuwekwa bayana. Shughuli hizo ni uboreshaji wa msitu, kuanzisha utaratibu wa usimamizi, udhibiti wa uvunaji haramu, usimamizi wa sheria za misitu na ukusanyaji na usimamizi wa mapato na matumizi yatokanayo na rasilimali za msitu. Kutakuwa na utunzaji wa kumbukumbu za shughuli zote zilizofanyika ili kuendana na matakwa ya mpango. Kumbukumbu zote zitapatikana pia katika Halmashauri ya Wilaya. matukio mbalimbali yatokanayo na msitu. Sheria ndogo zitatungwa ili kusimamia utekelezaji wa mpango.

Mpango huu umeandaliwa na kamati ya maliasili ya kijiji cha <Jina la Kijiji>, timu ya wawezeshaji kutoka Halmashauri ya Wilaya chini ya Mpango wa Taifa wa Usimamizi Shirikishi wa Misitu kwa kushirikiana na Mradi wa Kuhifadhi Mpingo. Mpango huu utatumika katika kipindi cha miaka mitano.

1.1 Umiliki wa Msitu

Msitu unamilikiwa na Serikali ya Kijiji cha <Jina la Kijiji>. Msitu wa Kijiji cha <Jina la Kijiji> ulitengwa kuwa hifadhi <tarehe na mwaka> chini ya usaidizi wa kitalaamu toka kwa wawezeshaji wa Halmashauri ya Wilaya ya Kilwa na wawezeshaji wa Mradi wa Kuhifadhi Mpingo.

1.2 Lengo Kuu la Mpango wa Usimamizi

Msitu wa Kijiji ulitengwa kwa lengo la kuvuna mazao ya mbao, mazao timbao na rasilimali zingine za misitu kiendelevu. Lengo kuu likiwa ni kuweka msitu katika hali ya uasilia na kuboresha hali ya maisha ya kizazi kilichopo na kijacho.

1.3 Madhumuni

Kuboresha hali ya maisha ya wanajamii wa kijiji cha <Jina la Kijiji> kwa;

- Kuhifadhi eneo lenye ukubwa wa hekta <eneo> la Msitu wa Kijiji cha <Jina la Kijiji> dhidi ya ukataji miti ovyo, uharibifu na matumizi yasiyofaa.
- Kuhakikisha kunakuwepo na upatikanaji wa mazao yasiyo timbao kwa wakati wote kwa ajili ya matumizi ya kawaida.
- Kijiji cha <Jina la Kijiji> kupata mapato kutokana na biashara ya rasilimali za misitu.

1.4 Mfumo wa Usimamizi

Usimamizi misitu ya asili unaofuata uvunaji endelevu na upandaji wa miti ya asili inapobidi..

1.5 Muda

Huu ni mpango wa miaka mitano. Mpango huu utarekebishwa na Kamati ya Maliasili mwishoni mwa mwaka wa pili au muda wowote endapo kuna umuhimu wa kufanya hivyo. Hakutafanyika mabadiliko yeyote katika mpango huu bila ya kibali cha Halmashauri ya Wilaya.

SURA YA PILI

2: HISTORIA FUPI YA MPANGO KAZI

2.1 Jamii

<Jina la Kijiji> kipo katika kata ya <jina la kata>, tarafa ya <jina la tarafa>, katika Wilaya ya Kilwa. Kinaitwa XXXX tu kwa kifupi. Kina idadi ya watu wapatao XXXX katika kaya zipatazo XXX, na kina kilomita za mraba zipatazo XXXX. Kilisajiliwa mwaka XXXX, kabla kilikuwa kitongoji cha XXXX.

Kijiji hiki kinapakana na vijiji vya XXXX, vilivyoko katika kata ya XXXX, na YYYY vilivyoko katika Kata ya XXXX

Kijiji kina/hakina Cheti cha Ardhi cha Kijiji no. XXXX, kilichosajiliwa mwaka XXXX, lakini mipaka inajulikana vizuri na kijiji kina muhitasari wa makubaliano kuhusu mipaka pamoja na vijiji vyote vinavyopakana na <Jina la Kijiji>. Mipaka ya kijiji imewekwa mawe ya kuonyesha alama za mipaka. Angalia Kiambatisho A. Ramani ya inayoonyesha ardhi ya Kijiji katika Wilaya ya Kilwa.

Vitongoji vya kijiji vinavyotambulika ni: AAAA, BBBB, CCCC, kati ya hivyo vitongoji vya AAAA na BBBB viko karibu na Msitu wa Kijiji. Kitongoji cha DDDD nacho kipo karibu na Msitu wa Kijiji. Angalia Kiambatisho A, mchoro wa ramani ya kijiji…

2.1.1 Hali ya Kiuchumi na Kijamii

Wanajamii walio wengi ni wakulima. Wengine hujishughulisha na ....

Mazao makuu yanayozalishwa kijijini ni ....

Mapato yatokanayo na kilimo kwa kila kaya ni kati ya xxx na xxx kwa mwaka

Wakulima hujipatia pato la ziada kutokana na,...... *mfano ufugaji nyuki, uvunaji mbao, uwindaji*

Kila kaya ina wastani wa watu.. *4-5*

Huduma za jamii zinazopatikana kijijini ni, *shule ya msingi, zahanati, kisima cha maji*

Wananchi huteka maji toka.......ambapo ni kwa miguu ni mwendo wa dakika.......toka katikati ya Kijiji *(Orodhesha vyanzo vingine vya maji kwenye vitongoji)*

Mji ulio jirani ni *Nangurukuru* ambao unafikika kwa......*(andika njia za usafiri kama miguu,gari nk na ni mwendo wa dakika au masaa......)*

2.2 Maelezo kuhusu Msitu

Jina la msitu ni *xxx*

2.2.1 Mahali ulipo Msitu na Ukubwa Wake

Msitu wa Kijiji cha <Jina la Kijiji> una ukubwa wa hekari XX na upo upande wa ……….. katika ardhi ya kijiji. Unapakana na kitongoji cha…… (mashariki), ………. (magharibi), na XXXX (kusini). Kitongoji kilicho karibu zaidi na msitu ni xxxx Angalia Kiambatisho A, mchoro unaoonyesha alama za mipaka ya msitu na mahali ulipo katika ramani ya kijiji.

Msitu unafikika kwa kupitia XX.

Matumizi ya maeneo yanayozunguka msitu ni kama ifuatavyo;

- Upande wa kaskazini na mashariki matumizi ni xxxx, (jumuisha pia matumizi ya ardhi ya vijiji jirani)
- Upande wa kusini na magharibi ni xxxx

2.2.2 Vyanzo vya Maji

Msitu huu ni chanzo cha maji na hutiririsha maji yake katika;

- Mto xxxx ambao maji yake hutumika katika maeneo ya xxxx

Kuna mito ifuatayo katika msitu huu;

- Xxxx ambayo maji yake hutumika katika maeneo ya ....

(Uvunaji hauruhusiwi katika eneo la mita 30 toka kingo za mito.)

Pia kuna vijito/mito midogo vifuatavyo katika msitu huu

- Xxxx ambayo maji yake hutumika katika maeneo ya ....

(Uvunaji hauruhusiwi pia katika eneo la mita 20 toka kingo za mito midogo inayotiririsha maji kwa mwaka mzima)

2.2.3 Hali ya Udongo

Aina ya udongo katika msitu huu ni................*(elezea kwa kiasili na nini maana yake)*

Hali ya tabaka la udongo (geology) *(maelezo yatawekwa kitalaam)*

Hali ya kijiografia ya msitu ni ....

Usawa kutoka baharini ni kati ya .... *na.................(takwimu zitatolewa na watalaam)*

2.2.4 Uoto wa Asili na Mazingira.

Sehemu kubwa ya msitu ni tambarare.

Uoto wa asiki ni wa miombo (misitu ya mataji wazi). Miti mifupi ya miombo ndo inayopatikana kwa wingi zaidi na kuna vichaka vya miiba na uwanda wa nyasi hapa na pale.

Kiambatisho A: Ramani iliyoandaliwa na Kamati ya Maliasili ya Kijiji cha <Jina la Kijiji> inayoonyesha mahali zilipo rasilimali na meneo muhimu.

2.2.5 Jamii za Miti ya Mbao

Hapa na chini orodha ya rasilimali za misitu zitakazosimamiwa.

Kuna aina nyingi za jamii tofauti za miti katika msitu wa Kijiji. Jamii za miti ya thamani ya mbao zilizopo msituni ni Mninga (*Pterocarpus sp.*), Mkongo (*Afzelia quanzensis*), Mhuba (*<Latin>?*), Mtondo (*<Latin>?*), Mpangapanga (*Millettia Stuhlmanii*), Mpingo (*Dalbergia melanoxylon*), Mlomolomo (*<Latin>?*) and Mnidu (*<Latin>?*).

2.2.6 Mazao Yasiyotimbao

Kuna aina mbalimbali za mazao yasiyo timbao kama vile ….,

Miti inayofaa kwa ujenzi ni Mtandawala, Mkolamakoa, Miti ya matunda ni Mgongo, Mtopetope, na mingineyo. Miti inayotumika kutengenezea kamba ni Mchenga and Myombo.

Jamii za uyoga zifuatazo zinapatikana katika msitu huu Uyogandembo, Nguyugu, Upoa, Mbuyu, Ngolowele, Mlelema and Mchinji.

2.2.7 Wanyama Pori na Jamii za Mimea

Orodha ya aina mbalimbali za wanyama pori na jamii mbalimbali za mimea zinazopatikana katika msitu huu zimeonyeshwa katika kiambatanisho F katika mpango kazi huu.

2.3 Maeneo Madogo ya Usimamizi.

Elezea katika sehemu hii kama Msitu wa Kijiji umegawanyika katika maeneo madogo ya Usimamizi (EDU) na madhumuni mbalimbali kwa kila EDU. Kila kipengele katika mpangokazi mzima kiweke wazi kama maelezo yake yanalenga EDU zipi, baadhi au zote. Ramani ya Msitu wa Kijiji pia ionyeshe mgawanyo wa EDU.

Eneo lenye ukubwa wa asilimia 10 ya msitu mzima limetengwa kama eneo la uhifadhi tu na uvunaji wa mazao ya misitu hauruhusiwi kabisa katika eneo hili. Eneo hili limeonyeshwa katika kiambatisho A kwenye ramani ya msitu wa Kijiji. *(Toa maelezo mafupi ya eneo hili-mfano kama linafanana na msitu mzima au kama lina uoto tofauti na muhimu mfano misitu ya ukanda wa pwani nk).* Eneo hili lilichaguliwa kama eneo la uhifadhi kwa sababu.............

2.4 Matumizi ya Msitu

2.4.1 Mambo ya Asili & Haki za Kijadi

Elezea kama kuna mila na haki za kijadi zinazotumika msitun. (matumizi ya jadi).

2.4.2 Historia ya Nyuma

Historia fupi ya msitu na matumizi yake. Historia/hali ya uvunaji kwa kipindi cha miaka kumi iliyopita ni lazima ibainishwe.

2.4.3 Matumizi ya Sasa

Maelezo mafupi ya matumizi ya sasa ya msitu, kama vile chanzo cha maji.

SURA YA TATU

3: MWONGOZO WA MATUMIZI YA MAZAO YA MISITU.

Msitu utasimamiwa kama msitu wa asili na kutakuwa na mabadiliko kiasi katika usimamizi huo ili kuepuka kubadilisha hali ya uasilia wa msitu. Taratibu za kuingia msituni na za matumizi ya mazao ya msitu yameelezewa katika sura ya nne. Wale ambao hawatafuata taratibu hizi watapigwa faini.

3.1 Matumizi ya Msingi

Wanajamii wa kijiji cha <Jina la Kijiji> watakuwa na haki ya kuingia katika Msitu wa Kijiji bila kibali na kupita njia zinazofahamika, haki hii itahusu vijiji jirani vya AAA, BBB na CCC. Wanajamii pia watakuwa na haki ya kuchota maji katika msitu.

Wasio wakazi wa kijiji hawataruhusiwa katika maeneo ya kijadi bila uangalizi wa kamati ya Maliasili.

3.2 Matumizi Huru ya Msitu

Matumizi huru kwa wanakijiji wa <Jina la Kijiji> yatakuwa kwa ajili ya mazao yasiyotimbao kama vile uyoga, matundapori, mbogamwitu, kuni, nyasi na madawa ya asili, vyote hivyo vitapatiwa kibali maalum cha bure toka mjumbe wa kamati ya maliasili kwa kushirikiana na mwenyekiti wa kitongoji. Wasio wakazi wa kijiji cha <Jina la Kijiji> wanaweza pia kuomba kibali toka kamati ya maliasili ya kijiji kutumia mazao yaliyotajwa hapo juu. Kamati ya maliasili itakuwa na jukumu la kuhakikisha kuwa mazao haya yanatumiwa kiendelevu. Watumiaji wa nje ya kijiji wanaotaka kuvuna mazao haya kwa ajili ya biashara wanaweza kutozwa ushuru kama ilivyopangwa na Kamati ya Maliasili.

Kibali cha kutundika mizinga ya nyuki kitatolewa bure kwa kijiji cha <Jina la Kijiji>.

Wanajamii toka vijiji vya ....wanaruhusiwa kuendelea kufanya shughuli zao za kimila *(zielezee)* bila pingamizi lolote.

3.3 Shughuli katika Misitu Zitakazotozwa Ushuru

Kutakuwa na ushuru wa serikali ya Kijiji kwa shughuli zifuatazo msituni;

- Kutembelea msitu kwa ajili ya mafunzo
- Utafiti
- Utalii msituni

Viwango vya ushuru vimeonyeshwa katika Kiambatisho C. Watalaam na wawezeshaji ambao kwa namna moja au nyingine wamechangia kufanikisha kwa mpango huu hawatahusika na kutozwa ushuru.

3.4 Mazao Yanayohitaji Vibali vya Uvunaji

Kabla ya kuvuna jamii yeyote ya miti iliyoorodheshwa, lazima tathmini ifanyike ili kubaini kiasi kilichopo na mpango wa uvunaji utatayarishwa. Tathmini ya kina itafanyika kufuatana na mwongozo wa Tathmini Shirikishi ya rasilimali za misiti wa Idara ya Misitu na Nyuki katika Wizara ya Maliasili na Utalii. Taarifa za Tathmini shirikishi zimeambatanishwa katika mpango huu. Tathmini shirikishi haitafanyika katika eneo lililotengwa kwa ajili ya hifadhi (eneo la 10% la msitu).

Mpango wa uvunaji utaelezea namna kiwango cha uvunaji kilivyopatikana kutokana na matokeo ya tathmini na utabainisha ni kwa namna gani kiwango hicho ni endelevu. Mpango wa uvunaji ni lazima upitishwe na kamati ya maliasili na kuambatanishwa katika mpango huu.

Hakuna jamii yeyote ya miti itavunwa pasipo uendelevu, mbali na jamii za miti zilizoorodheshwa katika kipengele 2.2.5 juu hakuna jamii yeyote ya miti itavunwa kwa biashara

katika kipindi chote cha utekelezaji wa mpango. Kama Kijiji cha <Jina la Kijiji> kitahitaji kuruhusu uvunaji wa jamii ambazo hazikuorodheshwa katika mpango huu, itabidi kijiji kiandike barua ya maombi ya kuvuna kwa Afisa Misitu wa Wilaya. Baada ya kupata kibali cha maandishi toka kwa Afisa Misitu wa Wilaya uvunaji utafanyika. Tathmini ya kina na mpango wa uvunaji kwa ajili ya jamii hizo bado utahitajika.

3.4.1 Utaratibu wa Kupata Leseni ya Uvunaji Miti ya Mbao.

Utaratibu huu utahusisha miti yote iliyoorodheshwa katika kipengele 2.2.5 juu.

1. Mtu yeyote anayetaka kuvuna mazao ya misitu toka Msitu wa Kijiji lazima kwanza aandike barua ya maombi kijijini na aonyeshe aina na kiasi anachotarajia kuvuna.
2. Kamati ya Maliasili itajadili na kupitisha ombi hilo endapo itaridhia kufuatana na matakwa ya mpango wa usimamizi na mpango wa uvunaji. Kama mpango wa uvunaji haujaandaliwa kibali hakitatolewa na uvunaji hauruhusiwi.
3. Kama haijaainishwa katika mpango wa uvunaji, Kamati ya Maliasili itapanga bei ya kuvuna mazao ya misitu na bei hizo kupitishwa na Serikali ya Kijiji.
4. Mwombaji atalipa gharama za leseni kwa Kamati ya Maliasili na kupatiwa stakabadhi halali ya malipo.
5. Mwombaji atawasilisha stakabadhi ya malipo kwa Afisa Misitu wa Wilaya ambaye atampatia leseni ya kuingia msituni na kuvuna zao lililokubaliwa.
6. Mwombaji atarudi tena kijijini na kuwasilisha leseni kijijini, Kamati ya Maliasili itamwonyesha eneo la kuvuna mazao ya misitu anayoyahitaji.
7. Baada ya kuvuna magogo yote yaliyokatwa na visiki yatagongwa nyundo ya kijiji.
8. Mwisho mwombaji lazima apate kibali cha kusafirishia toka kwa Afisa Misitu wa Wilaya ili aweze kusafirsha mazao yake bila usumbufu nje ya Wilaya. Kibali hiki hutolewa bure na lazima kiwasilishwe kwa Afisa Mtendaji wa Kijiji ambaye ataweka kumbukumbu ya nambari ya kibali kabla mzigo haujatolewa kijijini.

3.4.2 Mazao Mengine ya Misitu Yatakayokatiwa Leseni

Wanyama pori watalipiwa ushuru sawa na sheria ndogo ya kijiji husika ila ushuru huo usizidi viwango vya sheria mama.

3.5 Matumizi Yasiyoruhusiwa ndani ya Msitu

- Kilimo ndani ya msitu.
- Malisho ya mifugo ndani ya msitu.
- Makazi ndani ya msitu.
- Uvunaji wa miti ya mbao ambayo haijaorodheshwa katika kipengele 2.2.5 juu au miti ambayo haijatengenezewa mpango wa uvunaji.
- Uvunaji katika eneo la hifadhi au katika maeneo muhimu ya kimila na jadi.
- Kuchoma moto ovyo.
- Uanzishwaji wa njia mpya zisizo rasimi ndani ya msitu.
- Uzalishaji mkaa.
- Uchimbaji mdogo wa madini.
- Uwindaji wa wanyama ambao wako hatarini kutoweka kama wapo *(toa orodha)*

SURA YA NNE

4: HAKI, MANUFAA NA MAJUKUMU YA WADAU

Msitu wa kijiji cha <Jina la Kijiji> una wadau wafuatao; *Serikali ya Kijiji, Halimashauri ya Wilaya ya Kilwa, serikali kuu na wadau wengine*. Majukumu ya kila mdau yameelezewa kama ifuatavyo:

4.1 Kijiji

4.1.1 Haki

- Kumiliki na kutunza msitu wa Kijiji.
- Kukamata, kupiga faini au kumshitaki mtu yeyote anayeenda kinyume na sheria ndogo za kijiji zilizopitishwa na mpango huu.
- Kutumia rasilimali kama ilivyobainishwa katika mpango wa Usimamizi wa Misitu.
- Kukusanya na kutumia ushuru na mapato mengine yatokanayo na mazao ya misitu katika shughuli za maendeleo ya jamii na hivyo kuboresha hali za maisha ya wanajamii.
- Kufanya maamuzi juu ya usimamizi na matumizi ya msitu.

4.1.2 Manufaa

- Kutumia mazao ya misitu bila mashariti magumu kama ilivyoainishwa katika mpango wa usimamizi shirikishi misitu.
- Kutumia miti na mbao kwa ajili ya ujenzi na ukarabaji wa huduma za jamii kijijini.
- Mapato yatokanayo na faini na ushuru wa mazao ya misitu ni mali ya kijiji ingawa kunaweza kuwa na makubaliano ambapo Halmashauri ya Wilaya itapata gawio fulani kutokana na huduma za uwezeshaji kama ilivyobainishwa katika kipengele 7.2.
- Kupata mafunzo ya kitaalam katika masuala mbalimbali ya usimamizi misitu na kuboresha maisha ya jamii.

4.1.3 Majukumu ya Serikali ya Kijiji

- Msimamizi mkuu wa shughuli zote za utunzaji wa msitu.
- Kuthibiti mapato na matumizi yote yatokanayo na msitu.
- Kutatua migogoro inayohusiana na misitu pale inapojitokeza na kupeleka matatizo hayo ngazi ya Halmashauri ya Wilaya pale yanaposhindikana kutatua.
- Kudhibiti uvunjwaji wa sheria.
- Kuhakiki vibali vyote vilivyotolewa na Kamati ya Maliasili.
- Kupokea taarifa za uharibifu wa msitu toka Kamati ya Maliasili na wanakijiji kwa ujumla na kuzifanyia kazi.
- Kujadili na kupitisha mipangokazi ya mwaka ya Msitu wa Kijiji iliyoandaliwa na kamati ya Maliasili.
- Kujadili na kuidhinisha matumizi yote ya fedha kwa kamati ya Maliasili, doria,na wajumbe wa serikali ya kijiji kwa ajili ya shughuli za msitu.

4.1.4 Majukumu ya Kamati ya Maliasili

Kamati ya Maliasili ina majukumu yafuatayo:

- Kuratibu shughuli zote za msitu kama vile; upandaji miti, ukusanyaji wa mazao ya misitu na kutunza kumbukumbu za msitu.
- Kutoa vibali vya uvunaji wa mazao ya misitu.
- Kuhakikisha doria imefanyika kila mara na kwa uhakika.
- Kuandaa mpango wa kazi wa mwaka wa shughuli za msitu.
- Kutathmini rasilimali za misitu na kutengeneza mpango wa uvunaji.
- Kutoa taarifa za maendeleo na uharibifu wa msitu kwa serikali ya kijiji.
- Kusimamia na kufuatilia uvunaji.
- Kuratibu shughuli zote zinazofanyika msituni.
- Kupendekeza na kusimamia sheria ndogo ikiwemo kuzirekebisha inapohitajika.
- Kuijulisha jamii juu ya matukio katika Msitu wa Kijiji na maeneo yanayozunguka.
- Kuielimisha jamii juu ya mabadiliko ya miongozo mbalimbali ya utunzaji misitu.
- Kutoa taarifa ya robo, nusu na mwaka juu ya utekelezaji wa shughuli za usimamizi wa misitu kwa Afisa Misitu wa Wilaya.
- Kutoa taarifa ya robo mwaka kwa Halmashauri ili kuendana na utaratibu mpya wa kuweka kumbukumbu. Utaratibu huu unajulikana kwa kitalaam kama NAFOBEDA.

4.1.5 Majukumu ya Wanakijiji

- Kuzuia uharibifu wowote utakaojitokeza katika msitu kama vile uchomaji moto na uvunaji holela wa mazao ya misitu.
- Kutoa taarifa ya uharibifu wa aina yeyote utakaofanyika ndani ya msitu kwa Kamati ya Maliasili na serikali ya Kijiji.
- Kushiriki katika shughuli zote za kuboresha msitu.
- Kupitia na kuidhinisha inapofaa sheria ndogo zilizopendekezwa na Kamati ya Maliasili.
- Kushiriki katika kulinda msitu na kutoa msaada kwa timu ya doria mara kwa mara.

4.2 Halmashauri ya Wilaya

4.2.1 Haki

- Kupokea taarifa za nusu mwaka juu ya utekelezaji wa shughuli za usimamizi wa msitu.
- Kukagua vitabu vya mapato na matumizi na kuchukua hatua zinazotakiwa kama italazimu.
- Kurudisha mamlaka ya usimamizi wa msitu chini ya halmashauri ya wilaya kama kijiji kitashindwa kuusimamia ipasavyo.

4.2.2 Manufaa

- Kupungua kwa gharama za usimamizi wa misitu.
- Kuboreka kwa usimamizi wa misitu.
- Kupungua kwa migogoro na migongano inayohusiana na matumizi ya misitu kati ya Halmashauri ya Wilaya na jamii.

SURA YA TANO

4.2.3 Majukumu

- Kutoa watalaam kwa ajili ya shughuli za msitu pale inapohitajika.
- Kusaidia kutafuta soko la mazao ya misitu.
- Kusimamia na kutatua migogoro ambayo iko juu ya uwezo wa serikali ya kijiji.
- Kuongoza zoezi la kubaini fursa na vikwazo katika kipindi cha kwanza na cha mwisho cha mpango huu.
- Kuingilia kati kama kuna jambo au shughuli yeyote imefanyika kinyume cha utaratibu wa mpango kazi.

4.3 Serikali Kuu

4.3.1 Manufaa

- Kutoa watalaam washauri pale wanapohitajika.
- Kutoa miongozo mbalimbali inayohusu usimamizi misitu.

SURA YA TANO

5: SHUGHULI ZA KUENDELEZA NA KUTUNZA MSITU

Mambo yatakayoangaliwa ni upandaji wa miti na utunzaji wa machipukizi dhidi ya moto, ulinzi wa msitu, kinga na uthibiti wa moto pamoja na mipango ya muda mrefu ya matumizi endelevu wa mazao ya msitu. Mwongozo wa mpango wa utekelezaji wa miaka mitano umeonyeshwa katika kiambatisho B.

5.1 Mikakati ya Jumla ya Kuendeleza Msitu

Katika kuendeleza msitu, mikakati ifuatayo imewekwa;

- Kuthibiti uchomaji moto ovyo msituni.
- Kuthibiti malisho ya mifugo msituni
- Kufanya doria za mara kwa mara ili kuthibiti uvunaji holela na uharibifu mwingine wa msitu.
- Kusafisha mipaka ya msitu.

5.2 Ulinzi wa Msitu

Usimamizi wa Msitu wa Kijiji utakuwa chini ya serikali ya kijiji na utatunzwa na wanajamii.

5.2.1 Ushirikishwaji wa Jamii katika Ulinzi wa Msitu

Msitu utalindwa na wanajamii wote wanaozunguka wanaopakana na mstitu. Kila mtu atatoa taarifa kwa uongozi wa kijiji au kamati ya maliasili au kikosi cha doria pale anapoona uharibifu katika msitu. Kamati ya maliasili itaratibu na kusimamia shughuli za doria.

5.2.2 Walinzi wa Doria

Kutakuwa na timu ya doria itakayochaguliwa na mkutano mkuu wa kijiji ambayo itakuwa na jukumu la kufanya doria za mara kwa mara katika msitu wa jamii. Kikosi cha doria kitakachokuwa kama ifuatavyo:-

- Kamanda mmoja wa kikosi
- Wajumbe wawili wa Kamati ya Maliasili.
- Wanajamii watatu wenye uelewa wa masuala ya misitu

Doria inaweza kuwa ya wanakikosi wawili hadi sita, na kila doria lazima awepo mjumbe mmoja wa kamati ya maliasili, na mwanajamii mmoja. Kikosi cha doria kitaweka kumbukumbu zote za doria katika kitabu cha doria na kitatoa taarifa za matukio kwa kamati ya maliasili baada ya doria. Doria itafanyika angalau mara moja kwa wiki. Wanadoria watalipwa posho kutokana na makubaliano yatakayofanyika.

Kikosi cha doria kitachaguliwa na mkutano mkuu wa kijiji. Kamanda wa kikosi cha doria atakuwa na sifa zifuatazo; mtu shupavu ambaye ni mwaminifu. Wanakikosi watabadilishwa na mkutano mkuu wa kijiji kila baada ya miezi sita au wakati wowote inapobidi kufanya hivyo.

Wanakikosi cha doria watakaobainika kutokuwa waaminifu watafukuzwa mara moja na wengine watachaguliwa kujaza nafasi zao.

5.3 Kusafisha Mpaka na Barabara za Moto

Kamati ya maliasili ya kijiji na jamii kwa ujumla watashiriki katika kusafisha mpaka wa msitu na kutengeneza barabara za moto. Kamati ya maliasili itaamua wapi barabara za moto zipite baada ya kupata ushauri toka kwa Afisa Misitu wa Wilaya. Ubabuaji moto ni hatua mojawapo muhimu katika kuthibiti moto, na hili ni jukumu la kamati ya maliasili na wanajamii kwa

ujumla. Zoezi la ubabuaji na usafishaji wa barabara za moto ni kazi ngumu inayohitaji fedha toka vyanzo mbalimbali.

SURA YA SITA

6: MAPATO NA USIMAMIZI WA MAZAO YA MSITU

6.1 Vyanzo vya Mapato

Kutakuwa na vyanzo vya mapato vifuatavyo toka msitu wa jamii:

- Ushuru
- Ada za leseni
- Ada za vikundi vilivyoko mafunzoni, shughuli za utafiti na utalii
- Faini za wahalifu
- Na Mengineyo

6.2 Mgawanyo wa Mapato kwa Wadau

Mgawanyo wa mapato yatokanayo na mazao ya msitu utakuwa kati ya serikali ya kijiji na Halmashauri ya Wilaya. Mgawanyo huu utazingatia nani mwenye majukumu makubwa zaidi katika kutunza na kuendeleza msitu. Kila mwaka Serikali ya kijiji itatoa kiasi fulani cha mapato yatokanayo na rasilimali za misitu kwa Halmashauri ya Wilaya kulingana na huduma ambazo Halmashauri imetoa. Serikali ya Kijiji itaamua ni asilimia ngapi ya mapato yagawiwe kwa Halmashauri ya Wilaya kila mwaka.

6.3 Matumizi ya Mapato

Mapato yatokanayo na msitu yataelekezwa katika shughuli za;

- Kuendeleza shughuli za msitu zilizopangwa katika mpango kazi wa mwaka.
- Mapato yatakayobaki yatapelekwa kwa serikali ya kijiji ili yatumike katika shughuli za jamii.

Matumizi halali ya mapato yatokanayo na msitu wa jamii ni:

- Kulipa motisha (posho) kwa doria.
- Vifaa muhimu kwa ajili ya kuendeleza shughuli za msitu kama ilivyobainishwa katika mpango kazi wa mwaka.
- Matumizi mengine ya ziada ya kuendeleza msitu yaliyoidhinishwa na Serikali ya Kijiji.
- Ununuzi wa vitabu kwa ajili ya kutunzia kumbukumbu za shughuli za msitu.
- Kuchangia katika shughuli za maendeleo kijijini.
- Asilimia XX ya mapato yatakuwa kwa ajili ya shughuli za usimamizi wa msitu chini ya Kamati ya Maliasili ya Kijiji.

6.4 Ukusanyaji na Utunzaji wa Fedha

Nani atakusanya mapato? Nani ataidhinisha matumizi ya mapato? Nani atasimamia utunzaji wa mapato benki? Kamati ya Maliasili itakuwa na jukumu la kukusanya mapato?

Fedha zote zitatunzwa benki isipokuwa kwa fedha chache kwa ajili ya matumizi madogodogo. Pesa ndogondogo haitakiwi kuzidi shilingi 50,000/-. Kutakuwa na akaunti benki itakayofunguliwa kwa jina la <Jina la Kijiji> Kutakuwa na watia sahihi wanne; Afisa Mtendaji wa Kijiji (A), Mjumbe mmoja wa Kamati ya Mipango ya Kijiji (A), Mwenyekiti (B) na mweka Hazina (B) wa Kamati ya Maliasili ya kijiji. Mtia sahihi mmoja wa A na mmoja wa B watahitajika kuchukua pesa toka benki.

6.4.1 Vitabu Muhimu vya Kutunza Kumbukumbu Vinavyotakiwa

Mweka Hazina wa Kamati ya Maliasili atakuwa na jukumu la kutunza vitabu vya kumbukumbu. Vitabu vinatakiwa kuwa tayari kwa ukaguzi wakati wowote na vitakaguliwa na;

- Kamati ya fedha na mipango ya serikali ya kijiji.
- Mkaguzi wa ndani wa Halmashauri ya Wilaya.

Vitabu vitakavyokaguliwa ni;

- Jalada la kumbukumbu/muhitasari wa vikao.
- Kitabu cha kumbukumbu za doria kinachoonyesha tarehe ya doria, njia iliyotumika, kama kuna wahalifu waliokamatwa na dalili zozote za kuwepo kwa uharibifu wa msitu.
- Kitabu cha kumbukumbu za uhalifu kinachoonyesha majina ya wahalifu, faini zilizolipwa, tarehe na nambari ya stakabadhi.
- Vitabu vya vibali na leseni vinavyoonyesha nambari ya kibali, mpewaji, sababu ya kibali, kiasi cha mzigo, kiasi cha fedha, nambari ya stakabadhi, tarehe na jina la mwanakamati aliyesimamia.
- Kitabu cha stakabadhi za malipo yote yaliyofanyika kulingana na mpango kazi huu.
- Kitabu cha matumizi madogo madogo kwa ajili ya kumbukumbu za matumizi ya pesa ambazo hazikuwekwa katika akaunti ya benki.

6.4.2 Taarifa ya Mapato na Matumizi

Kamati ya Maliasili itatoa taarifa ya Mapato na Matumizi kila mwezi kwa Serikali ya Kijiji. Pia kila baada ya miezi mitatu Serikali ya Kijiji itatoa taarifa za Kamati ya Maliasili katika mkutano mkuu wa kijiji ambapo Kamati ya Maliasili nayo inaweza kuwakilisha taarifa.

6.4.3 Kuwajibishwa

Mwanakamati au mwanakijiji yeyote atakayepatikana na kosa la kutumia vibaya fedha za msitu atawajibishwa na serikali ya kijiji au atashitakiwa katika Baraza la usuluishi la kata au Mahakama ya mwanzo. Mjumbe yeyote wa Kamati ya Maliasili atakayepatikana na kosa lazima ajiuzulu haraka na uchaguzi mpya utafanyika kumchagua mjumbe mwingine kuziba pengo hilo.

SURA YA SABA

7: UFUATILIAJI NA TATHIMINI

7.1 Ufuatiliaji

Serikali ya Kijiji itafuatilia shughuli zote zilizopangwa kulingana na mpango kazi wa kila mwaka katika kipindi chote cha miaka mitano. Ufuatiliaji huu utahakikisha kuwa shughuli zote zimefanyika kulingana na mpango kazi.

7.2 Tathimini ya Kati na ya Mwisho

Zoezi la kubaini fursa na vikwazo litafanyika ili kuelewa hali ya maendeleo kama ilivyobainishwa katika mpango kazi huu. Zoezi hili litafanyika mwishoni mwa mwaka wa pili, na mwishoni mwa kipindi cha miaka mitano.

Tathimini itafanyika kama ilivyoonyeshwa katika jedwali la utekelezaji wa mpango kazi lililoonyeshwa katika kiambatisho B. Zoezi hili la tathmini litaongozwa na Afisa Misitu wa Wilaya chini ya mpango wa kitaifa wa Usimamizi Shirikishi wa Misitu.

VIAMBATISHO

KIAMBATISHO A : RAMANI ZA KIJIJI NA MSITU

Ramani inayoonyesha Mipaka ya Kijiji

Ramani inayoonyesha mipaka ya Kijiji

Ramani ni lazima ionyeshe vipimo na mahali vilipo vitongoji

Ramani hapo juu inayoonyesha mipaka ya Kijiji cha <Jina la Kijiji>. Vijiji vinavyopakana na <Jina la Kijiji> vimeonyeshwa, mawe ya mipaka yameonyeshwa kwa alama ya pembetatu na kupewa nambari. Vipimo vya GPS (UTM37L : WGS84) katika mawe ya mipaka ni kama ifuatavyo;

Namba	Nambari ya utambulisho	E (m)	N (m)
1	SR295	516682	9032490
2	SR297	515999	9033321
3	SR298	513737	9038345
4	...	...	...
5	...	...	...

Ramani Awali inayoonyesha Matumizi ya Ardhi ya Kijiji

Ramani awali inayoonyesha matumizi ya ardhi ya Kijiji

Ramani hii iliandikwa na wanakijiji wa <Jina la Kijiji>.

Ramani inayoonyesha Mipaka ya Msitu wa Kijiji

Ramani inonyeshe sehemu muhimu kama maeneo ya kijadi, vyanzo vya maji,miinuko na iwe na vipimo.

Ramani hapo juu inayoonyesha mipaka ya Msitu wa Kijiji cha <Jina la Kijiji>. Mawe ya mipaka yameonyeshwa kwa alama ya pembetatu na kupewa nambari. Eneo linaloonekana jeusi ni eneo la uhifadhi ambapo uvunaji hauruhusiwi kabisa. Vipimo vya GPS (UTM37L : WGS84) katika mawe ya mipaka ni kama ifuatavyo;

Namba	Nambari ya utambulisho	E (m)	N (m)
1	SR295	516682	9032490
2	SR297	515999	9033321
3	SR298	513737	9038345
4	...	...	...
5	...	...	...

Ramani Shirikishi ya Msitu wa Kijiji

Ramani Shirikishi kama inawezekana ionyeshe maeneo yaliyovunwa mbao hapo awali. Pia ramani shirikishi ionyeshe matumizi ya ardhi katika maeneo yanayopakana na msitu wa kijiji.

Ramani hii iliandikwa na wanakijiji wa <Jina la Kijiji>.

KIAMBATISHO B : MPANGO WA UTEKELEZAJI

Kila mwaka kamati ya maliasili ya kijiji ni lazima iandae mpango kazi kwa mwaka unaofuata.

Kazi za Kila Mwaka

- Doria za mara kwa mara
- Kubabua
- Kusimamia matumizi ya sheria ndogo (Serikali ya Kijiji)
- Kuweka kinga za moto (Kamati ya maliasili)
- Kuweka barabara za moto (Wanajamii/Kamati ya Maliasili)
- Ulinzi wa Msitu (jamii nzima)
- Kukusanya mapato yatokanayo na mazao ya misitu (Kamati ya maliasili)
- Na nyinginezo……….

Kazi za Mwaka wa Kwanza

- Kusafisha mipaka kuzunguka msitu (Jamii na Kamati ya maliasili)
- Kujenga kituo cha ukaguzi wa mazao ya misitu (Kamati ya maliasili)
- N.k

Kazi za Mwaka wa Pili

………………….

……………………

Kazi za Mwaka wa Tatu

- …………

Kazi za Mwaka wa Nne

- ……..

Kazi za Mwaka wa Tano

…………………….

KIAMBATISHO C : VIWANGO VYA USHURU

Shughuli zifuatazo zitatozwa ushuru kwa Serikali ya Kijiji kama ifuatavyo;

- Makundi ya mafunzo yatakayotembelea msitu yatatozwa shilingi zisizozidi 10,000/- kwa kikundi.
- Watafiti kila mmoja atalipa shilingi zisizozidi 3,000/- na taarifa ya utafiti kurudi kijijini.
- Watalii watalipa shilingi 5,000/- kwa siku kwa kichwa.

- Waongoza watalii na wageni watalipwa shilingi 2,000/- kwa siku kwa kichwa.